

Connie Rijlaarsdam, verpleegkundig specialist bij de GGD Hart voor Brabant. "Het contact met Connie was direct heel goed. Het ging haar echt om mij", zegt Esmée.

'Tweede kind is nu geen optie'

De Tilburgse manier om kwetsbare vrouwen aan de anticonceptie te krijgen oogst veel belangstelling.

DOOR RICHARD CLEVERS

Na het verlies van haar baan en haar woning raakte ze dakloos. Esmée* was depressief en verslaafd aan drank, drugs en seks. Nee, een geschikt moment om een kind te krijgen leek het haar zelf ook al niet. Daar had ze de gesprekken met Connie Rijlaarsdam, verpleegkundig specialist bij de GGD, niet voor nodig. Maar toch was het fijn, zo'n betrokken hulpverlener. "Het contact met Connie was direct heel goed. Het ging haar echt om mij."

Esmée besprak haar gezondheidsklachten en als vanzelfsprekend ging het ook over anticonceptie. Ze wilde wel een spiraaltje, maar dat werd niet vergoed door de basisverzekering. "En zelf had ik het geld er ook niet voor." Dus regelde Rijlaarsdam dat het spiraaltje betaald werd. Er werd een afspraak gemaakt met de huisarts. "Maar ik had ook al gezegd dat er een mogelijkheid was dat ik al zwanger was", blikt Esmée terug. Een halfuur voor de huisartsafpraak deed ze een test. "Toen bleek ik inderdaad in verwachting."

Ook voor Rijlaarsdam was dat een unieke situatie. Van de dertig kwetsbare vrouwen die zij in eerste instantie bezocht, gingen er 25 aan de anticonceptie. Bij vier vrouwen boekte de verpleegkundig specialist (nog) geen succes. "En één vrouw bleek al zwanger te zijn. Dat is Esmée", vertelt ze op de bank in de galerijflat van de jonge moeder.

Esmée heeft weer een dak boven haar hoofd. Maar dat kwam haar niet aanwaaien. Ze moest knokken om haar leven weer op de rit te krijgen en slaagde daar knap in. De verslavingen zijn inmiddels onder controle. Esmée moest wel, vertelt ze. "Bij de gynaecoloog werd regelmatig getest of ik THC of cocaïne in mijn lichaam had." Ze was bang voor de gevolgen die een negatieve test zou kunnen hebben.

Ze blikt met gemengde gevoelens terug op 2015. Aan de ene kant is daar het grote geluk van een nieuw leven met een prachtige dochter, aan de andere kant was het een moeilijk jaar met een zwangerschap waarvan ze niet kon genieten. Juist daarom begrijpt Esmée ook zo goed waarom Rijlaarsdam vrouwen in soortgelijke posities anticonceptie aanraadt.

Zelf heeft ze inmiddels een spiraaltje. Alsnog. Een tweede kind is nu geen optie. "Ik heb nog zo veel op te lossen. Ik vind het belangrijker dat ik mijn dochter nu een kwalitatief goed leven kan bieden."

Hindernis

Had Esmée het spiraaltje ook genomen als Rijlaarsdam er niet was geweest? Dat lijkt niet waarschijnlijk. Alleen het benodigde bedrag al (160 euro) zou een onoverkomelijke hindernis zijn geweest. "Ik heb nog schulden." Juist dat soort belemmeringen kan Rijlaarsdam wegnemen. "Er is een potje voor om de anticonceptie te betalen."

Esmée leerde zij kennen via Traverse, een stichting voor maatschappelijke opvang. Maar de GGD-verpleegkundige heeft ook contact met gynaecologen, verloskundigen, ggz, verslavingszorg, Veilig Thuis en andere instellingen die met kwetsbare vrouwen te maken hebben. Allemaal kunnen zij doorverwijzen naar Rijlaarsdam, nadat zij er zelf niet in slaagden de vrouwen anticonceptie te laten gebruiken. De GGD-specialist kijkt naar wat nodig is om een vrouw te helpen. "Ik kom bij mensen thuis en heb tijd. Soms ben ik wel vier keer een uur bij een vrouw op bezoek geweest. Dat is toch wat anders dan ergens binnenkomen en in een halfuur weer klaar moeten zijn. Doordat je bij mensen thuis komt, zie je ook beter de persoon achter het probleem."

Is een vrouw bang om alleen naar de gynaecoloog te gaan? Dan is zij bereid mee te gaan. "Wat ik doe, past niet in een protocol." Bij een illegale vrouw die een spiraaltje wilde, liep ze bijvoorbeeld bij de apotheek tegen een probleem aan. "De apotheek had een adres nodig. Toen heb ik maar het adres van de GGD gegeven." Ook seksualiteit komt ter sprake. "Ik geef voorlichting. Zo zijn er vrouwen die de pil verkeerd gebruiken en hem alleen slikken na de seks. Ook over het spiraaltje bestaan slechte verhalen, bijvoorbeeld dat je er onvruchtbaar van wordt."

Van de 25 vrouwen die uiteindelijk meededen, zijn er vier de pil gaan gebruiken, één de prikpil, elf het spiraaltje, zes implanon en drie kozen voor sterilisatie. Het gebruik van de pil werd steekproefsgewijs gecontroleerd.

Hulpverleners, wil Rijlaarsdam benadrukken, hebben ook zelf een verantwoording. "Als het in een bepaalde fase niet handig is dat iemand zwanger wordt, loopt ook het kind risico. Dan moet je eerst gaan stabiliseren. Als een vrouw bijvoorbeeld bij de dokter om de pil vraagt, wordt er dan ook gekeken naar de context?" Zelfs bij huisartsen bestaat een kennistekort, weet ze. "Als een vrouw bijvoorbeeld dak- en thuisloos is en een verstandelijke beperking heeft, is de vraag of ze de verantwoording om de pil te slikken, zelf kan nemen."

* Om privacyredenen is de naam Esmée gefingeerd.

VAN DE VOOR-PAGINA